

ГЛАВА XXIV

БЪЛГАРИЯ ВЪ XV ВѢКЪ

Битката при Ангора (1402) и последици отъ нея. — Възстание на българскитѣ князе (около 1405 г.). — Междусобна война между Баязидовитѣ синове (1409—1413). — Походъ на Маджарския кралъ Владиславъ до Златица въ Балкана (1443). — Битка при Варна (1444). — Падане на Цариградъ и на всички християнски държави на полуострова. — Скандербегъ.¹

Появата на страшилището на свѣта Тимуръ-ханъ и страшната битка на народитѣ при Ангора (20 юлий 1402 г.) биха могли наистина да погубятъ тѣй бърже разрастлата се османска държава, ако източнитѣ християнски народи — гърци, славяни, албанци, ромъни и източни франки бѣха съумѣли по-добре да използватъ дълбокото падане на смъртния си врагъ. Взаимното съперничество, нравствениятъ упадѣкъ на Изтока, остарѣлитѣ предубеждения на Запада къмъ източната църква и най-после погрѣшното предположение, че ожесточената братска война между Баязидовитѣ синове сама по себе си ще унищожи османската държава, — всичко това задържало християнитѣ въ този решителенъ моментъ да действуватъ дружно противъ турцитѣ.

Най-стариятъ Баязидовъ синъ *Сюлейманъ* (Μουσελμάνης у гърцитѣ, Мусольманъ у славянитѣ), човѣкъ храбъръ и благороденъ, но жаденъ за наслади и съ особена слабостъ къмъ виното, почналъ да управлява отъ Одринъ цѣла Европейска Турция. Той сключилъ съюзъ съ императора Мануила въ 1403 г., като му отстъпилъ не само Солунъ и Тесалия, но и цѣлия морски брѣгъ отъ Панионъ на Пропонтида до Месемврия заедно съ нѣкои острови¹. Въ Тракия отново настѣпилъ благодатенъ миръ, отъ какъвто тя тѣй дълго бѣ лишена. На северъ Стефанъ Лазаревичъ, който щастливо билъ избѣгалъ отъ бойното поле при Ангора, гдето се сражавалъ като турски васалъ, завзелъ отново всичкитѣ си бащини земи отъ Дунава до Шаръ. Той билъ ученъ и храбъръ човѣкъ, но лошъ политикъ. Тѣй било сждено, щото Сърбия, втисната между Маджарско и Турция и отслабнала отъ вътрешни крамоли, да падне като жертва на войната между споменатитѣ две държави².

Какво е ставало тогава въ България, има само едно свидетелство въ старосръбската биография на Стефана Лазаревича, безцененъ исторически изворъ, съставенъ отъ очеvideца и съвременика Константинъ Философъ, българинъ отъ Костенецъ. Около 1405 г. българскитѣ градове по сръбската граница, въ долината на Тимокъ и въ околноститѣ на Пиротъ се разбунтували противъ турцитѣ, подстрекавани, безъ съмнение, отъ Срацимировия синъ Константинъ. Сюлейманъ, обаче, бързо навлѣзълъ въ долината на р. Тѣмскъ, която, следъ като напои дългата оживена съ 33 села и съ 3 манастира балканска долина, се влива въ Нишава, и усмирилъ възстаналитѣ³.

По-малкиятъ Сюлеймановъ братъ *Мохамедъ*, съ прозвище „Кюришджи Челеби“, т. е. господаръ на борцитѣ⁴, справедливъ и миролюбивъ човѣкъ, чуждъ на всѣкакъвъ фанатизмъ, завладѣлъ между това отново цѣла Мала-Азия. Той искалъ да се помири съ братъ си, съ условие, щото да му се